

Informasjonsskriv fra klubbmøtet – Tirsdag 19. november 2024 - Drammen Rotary Klubb

Besøk av Kristin Clemet – en inspirerende kveld

Den 19. november hadde klubben den store ære av å ønske Kristin Clemet velkommen som foredragsholder. Clemet er en fremtredende samfunnsdebattant og har siden 2006 vært daglig leder for tankesmien Civita, kjent for sitt liberale ståsted. Tidligere har hun blant annet vært Utdannings- og forskningsminister i Kjell Magne Bondeviks andre regjering, og hun var sentral i arbeidet med å innføre friskoleloven. Hennes arbeid har gitt henne både nasjonal og internasjonal anerkjennelse, inkludert utmerkelsen Kommandør av St. Olavs Orden.

Foredrag om «Samfunnsutviklingen i Norge og Verden»

Clemet ga oss et svært engasjerende foredrag som tok for seg både historiske og samtidige perspektiver på samfunnsutviklingen. Hun fremhevet Norges unike posisjon som et av verdens frieste, likeste og rikeste land, men understreket også de utfordringene vi står overfor, inkludert globalisering, klimakrise, demografiske endringer og demokratiske tilbakeslag internasjonalt.

Et sentralt tema var hvordan Norge har bygget sin suksess på tillit, velfungerende institusjoner og balansen mellom markedsøkonomi og en sterk velferdsstat. Clemet la vekt på at den nordiske modellen, preget av konsensus og samarbeid, har vært avgjørende for vår stabilitet og velstand.

Utfordringer i tiden fremover

Kristin Clemet belyste også hvordan Norge og verden nå står overfor mer komplekse problemer enn tidligere, som krever høyere krav til politisk lederskap. Hun nevnte blant annet:

- Økende geopolitisk uro og fragmentering, inkludert deglobalisering og risiko for konflikt.
- Klimakrisen og dens mangefasettede konsekvenser.
- Demografiske utfordringer med aldrende befolkninger og behovet for arbeidskraft.
- Demokratisk tilbakegang og trusselen fra autokratiske regimer.

Optimistiske perspektiver

Til tross for utfordringene avsluttet Clemet med et positivt budskap. Hun understreket Norges sterke utgangspunkt med høy tillit, et godt utdanningssystem, og evnen til å omstille seg. Hun oppfordret til optimisme og aktiv deltakelse i samfunnsdebatten for å styrke demokratiet og møte fremtidens utfordringer.

1. Norges sterke posisjon

Clemet innledet med å beskrive hvordan Norge ligger høyt på internasjonale rangeringer innen ytringsfrihet, pressefrihet, økonomisk likestilling og tillitsnivåer. Hun fremhevet den norske modellens balanse mellom en åpen markedsøkonomi og en sterk velferdsstat som en nøkkel til denne suksessen.

- **Høy tillit:** Tillit mellom innbyggere, og mellom innbyggere og staten, har vært en grunnleggende byggestein for samfunnets stabilitet.
- **Den nordiske modellen:** Clemet beskrev hvordan konsensuspolitikk, universelle velferdsgoder og sterke demokratiske institusjoner har bidratt til Norges suksess.

Kristin Clemet åpnet med en positiv beskrivelse av Norges nåværende situasjon:

- **«Vi lever i et av verdens frieste, rikeste, tryggeste og lykkeligste land. Norge skårer svært høyt på alle statistikker vi liker – enten det gjelder ytringsfrihet, økonomisk likhet eller tillit.»**

Hun påpekte at Norges høye tillitsnivå er en unik kvalitet som skiller oss ut internasjonalt. Dette gir oss et samfunn der folk stoler på hverandre, på staten og på institusjonene. Hun fremhevet også at denne tilliten er et resultat av historiske og kulturelle faktorer:

- **«Tillit er noe som bygges over tid. Vi er et lite, homogent og egalitært samfunn, og dette har lagt grunnlaget for sterke institusjoner og effektivt samarbeid.»**

2. Globale utfordringer

Foredraget tok deretter en vending mot de globale og nasjonale utfordringene som preger vår tid.

- **Geopolitisk uro:** Økende spenninger internasjonalt, inkludert deglobalisering, krig i Ukraina, og utfordringer med multilaterale institusjoner. Clemet fremhevet særlig Kinas og Russlands voksende autokratiske innflytelse.
- **Klimakrisen:** Clemet understreket at klimakrisen representerer både politiske og økonomiske utfordringer, og at effektive tiltak, som prising av utslipp, ofte er politisk upopulære.
- **Demografiske endringer:** Aldrende befolkninger i vestlige land og et voksende behov for arbeidskraft utfordrer både velferdsstaten og arbeidsmarkedet.

Clemet belyste hvordan Norges suksess er bygget på den nordiske modellen, en balansegang mellom frihet og likhet, marked og stat, og individ og fellesskap.

- **«Den nordiske modellen balanserer frihet og likhet bedre enn de fleste andre samfunn. Den kombinerer markedsøkonomi med en sterk velferdsstat og konsensusbaserte politiske institusjoner.»**

Hun trakk frem hvordan modellen har vært robust over tid, men understreket at den også står overfor utfordringer:

- **«Vi må være forsiktige med å ta den nordiske modellen for gitt. Den krever kontinuerlig tilpasning for å møte nye utfordringer.»**

Clemet viet en betydelig del av foredraget til å diskutere globale endringer og hvordan disse påvirker Norge.

Geopolitisk uro

- **«Verden opplever økende fragmentering. Vi ser en form for deglobalisering der land i større grad trekker seg tilbake til egne grenser. Dette fører til usikkerhet, særlig i møte med land som Kina og Russland.»**

Hun påpekte at multilaterale institusjoner som FN og WTO svekkes, og at vi ser en oppblomstring av autoritære regimer.

Klimakrisen

Clemt understreket at klimakrisen er en av de mest komplekse utfordringene vi står overfor:

- **«Klimaproblemet er unikt fordi det splitter både høyre- og venstresiden politisk. Tiltak som virker, som prising av utslipp, er ofte upopulære, mens populære tiltak ikke nødvendigvis har effekt.»**

Demografiske endringer

- **«Norge, som mange andre vestlige land, står overfor en aldrende befolkning og mangel på arbeidskraft. Dette utfordrer velferdsstaten. Samtidig ser vi en voksende og ung befolkning i Afrika og Midtøsten som sliter med å finne arbeid.»**

3. Demokratiets tilstand

Clemt uttrykte bekymring for demokratiske tilbakeslag internasjonalt. Hun beskrev hvordan autokratiske tendenser, populisme og fragmentering truer liberale demokratier:

- **Illiberale demokratier:** Land som Ungarn og Tyrkia ble trukket frem som eksempler på demokratier hvor rettsstaten og friheten for mindretallet svekkes.
- **USA:** Clemt belyste de politiske og demokratiske utfordringene i USA, spesielt risikoen for at demokratiet kan svekkes hvis ledere som ikke respekterer grunnleggende demokratiske prinsipper får makt.

Clemt tok opp bekymringer rundt demokratisk tilbakegang globalt:

- **«Vi ser nå en fremvekst av det som kalles illiberale demokratier, der flertallets makt ikke begrenses. Dette undergraver rettsstaten og minoritetsrettigheter.»**

Hun fremhevet hvordan demokratiske prinsipper, selv i land som USA, er under press:

- **«Når en leder som Donald Trump ikke respekterer demokratiske spilleregler, som å akseptere et valgnederlag, setter det hele systemet i fare.»**
- #### 4. Utfordringer for Norge
- **Velferdsstatens bærekraft:** Clemt påpekte at Norges store offentlige sektor, kombinert med fallende produktivitetsvekst, skaper økonomiske utfordringer. Hun etterlyste reformer som kan sikre effektiv ressursbruk og økt produktivitet.
  - **Arbeidskraftmangel:** Sektorer som helse og omsorg står overfor betydelige rekrutteringsutfordringer, noe som gjør arbeidsinnvandring og innovasjon nødvendig.

Clemt beskrev hvordan Norge må håndtere flere strukturelle utfordringer:

- **«Vi har verdens største offentlige sektor og verdens høyeste skattenivå. Likevel ser vi at produktivitetsveksten flater ut, og det utfordrer bærekraften i vår økonomi.»**

Hun pekte også på at Norge må tilpasse seg endrede prioriteringer:

- **«Vi må bruke mer penger på forsvar, sikkerhet, helse og klimahåndtering. Dette krever at vi prioriterer tøffere i offentlige budsjetter.»**

Clemt foreslo tiltak som mer behovsprøving, økte egenandeler og større bruk av private aktører for å sikre effektivitet og innovasjon.

5. Optimistiske perspektiver

Til tross for de mange utfordringene, avsluttet Clemet med en optimistisk tone. Hun fremhevet Norges sterke utgangspunkt, vår evne til omstilling, og en kultur for samarbeid og kompromiss.

Diskusjon og spørsmål

Etter foredraget fulgte en engasjert spørsmålsrunde hvor medlemmene drøftet flere av temaene som ble tatt opp. Blant spørsmålene var:

- Hvordan kan Norge bedre håndtere spenningen mellom offentlig og privat sektor?
- Hva kan vi gjøre for å bevare høy tillit i samfunnet?
- Hvordan kan vi sikre demokrati og rettssikkerhet i møte med globale trender?

Clemet svarte grundig på spørsmålene og oppfordret til fortsatt engasjement i samfunnsdebatten, spesielt på områder som demokratibyggning og klimahandling.

Til tross for utfordringene, avsluttet Clemet med et optimistisk budskap:

- **«Vi har et sterkt utgangspunkt. Vi er fortsatt rike, like og frie, og vi har en konsensuskultur som hjelper oss å finne løsninger sammen.»**

Hun oppfordret til å ha tillit til demokratiet og evnen til å omstille oss:

- **«Husk på hva vi har oppnådd tidligere. Norge har omstilt seg før, og vi kan gjøre det igjen.»**
- **«Det viktigste vi kan gjøre er å ta ansvar, både som enkeltindivider og som samfunn. Demokratiet vårt avhenger av det.»**

Takk til Kristin Clemet

Vi takker Kristin Clemet for hennes tid, kunnskap og engasjement. Hennes foredrag gav oss verdifull innsikt og inspirasjon til å møte både nasjonale og globale utfordringer med åpenhet og refleksjon.

For mer informasjon om Civitas arbeid, besøk www.civita.no.

PDF 1: Detaljert informasjonsskriv fra klubbmøtet med Kristin Clemet – Tirsdag 19. november

Velkommen til Kristin Clemet

Den 19. november hadde vi æren av å få besøk av Kristin Clemet, en av Norges mest anerkjente samfunnsdebattanter og daglig leder i tankesmien Civita siden 2006. Clemet, som tidligere har vært utdannings- og forskningsminister i Kjell Magne Bondeviks regjering, tok oss med på en engasjerende reise gjennom temaet «**Samfunnsutviklingen i Norge og Verden**».

Hovedpunkter fra foredraget

1. Norges sterke posisjon

Clemet startet med en optimistisk beskrivelse av Norge:

- **«Vi lever i et av verdens frieste, rikeste, tryggeste og lykkeligste land. Norge skårer høyt på alle gode statistikker – fra økonomisk likhet til pressefrihet.»**

Hun fremhevet Norges unike kombinasjon av høy tillit, en velfungerende rettsstat og solide demokratiske institusjoner.

2. Den nordiske modellen

Kristin Clemet belyste hvordan den nordiske modellen, med sin balanse mellom frihet og likhet, har vært en bærebjelke for samfunnets utvikling.

- **«Den nordiske modellen er basert på tillit, konsensus, og samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Vi er kapitalistiske velferdsstater.»**

Hun understreket at denne balansen er skjør og krever kontinuerlig tilpasning for å møte nye utfordringer.

3. Globale utfordringer

Foredraget tok deretter en dypdykk i de globale utfordringene som preger vår tid:

Geopolitisk uro

- Forvitring av det multilaterale handelssystemet.
- Autokratiens fremmarsj, særlig i land som Russland, Kina, og Ungarn.
- Økt risiko for konflikt, blant annet i Taiwan og Europa.

Klimakrisen

- **«Klimadebatten er svært konfliktfylt. Tiltak som virker, som prising av utslipp, er politisk upopulære. Samtidig ser vi at populære tiltak ofte ikke har effekt.»**

Demografiske endringer

- En aldrende befolkning i Vesten skaper behov for arbeidskraft, mens land i Afrika og Midtøsten har et overskudd av unge arbeidstakere uten muligheter.

4. Demokratiets utfordringer

CleMET uttrykte bekymring for demokratiets tilstand globalt:

- **«Vi ser en fremvekst av illiberale demokratier der maktdelingen forvitrer og flertallets rettigheter går foran mindretallets.»**

Hun understreket behovet for å beskytte de demokratiske verdiene og advarte om farene ved økt polarisering, spesielt i land som USA.

5. utfordringer for Norge

CleMET påpekte at Norge, til tross for sin sterke posisjon, står overfor betydelige utfordringer:

- **Velferdsstatens bærekraft:** Økte kostnader til forsvar, klima, migrasjon og helse vil kreve tøffere prioriteringer.
- **Produktivitetsvekst:** Norges produktivitet trender mot null, noe som krever innovasjon i offentlig sektor.
- **Skattesystemet:** Norges høye skattenivå er allerede på grensen, og ytterligere økninger kan bli utfordrende.

6. Optimistiske perspektiver

Til tross for utfordringene avsluttet CleMET med et håpefullt budskap:

- **«Vi har en sterk økonomi, høy tillit og solide institusjoner. Vi har klart å omstille oss før, og vi kan gjøre det igjen.»**

Hun oppfordret til fortsatt fokus på demokrati, innovasjon og samarbeid.

Diskusjon og refleksjoner

Etter foredraget ble det åpnet for spørsmål fra deltakerne. Temaene spente fra Norges rolle i den globale klimadebatten til hvordan vi kan håndtere utfordringene med en aldrende befolkning. CleMET svarte med innsikt og engasjement, og oppfordret til refleksjon rundt hvordan Norge kan være en leder i møte med globale problemer.

Takk til Kristin CleMET

Vi takker Kristin CleMET for hennes tid og dyptpløyende foredrag. Hennes perspektiver og analyser ga oss verdifull innsikt i Norges posisjon og de valgene vi står overfor i en stadig mer kompleks verden.

For mer informasjon om Civitas arbeid, besøk www.civita.no.

Med vennlig hilsen,

[Navn på klubb eller leder]

PDF 2: Detaljert informasjonsskriv fra klubbmøtet med Kristin CleMET – Tirsdag 19. november

Tirsdag 19. november fikk vi storfint besøk av Kristin CleMET, en av Norges mest profilerte samfunnsdebattanter og daglig leder i Civita, den liberale tankesmien hun har ledet siden 2006. CleMET har en omfattende politisk bakgrunn, blant annet som utdannings- og forskningsminister i

Kjell Magne Bondeviks regjering. Hun har også vært en sterk pådriver for reformer som friskoleloven. I dette foredraget tok hun oss med på en innsiktsfull reise gjennom temaet «**Samfunnsutviklingen i Norge og Verden**», der hun malte et helhetlig bilde av Norges posisjon, globale utfordringer, og fremtidige muligheter.

Hovedpunkter fra foredraget

1. Norges unike posisjon

Kristin Clemet startet med å beskrive Norges sterke utgangspunkt:

- **«Vi lever i et av verdens frieste, likeste, tryggeste og lykkeligste land.»**
Clemet viste til at Norge topper internasjonale rangeringer innen ytringsfrihet, pressefrihet, og økonomisk likestilling. Hun påpekte at denne posisjonen er bygget på sterke institusjoner, rettsstatens prinsipper, og en kultur preget av tillit.
- **«Tillit er en av Norges største styrker. Vi har tillit til hverandre og til staten, noe som skaper stabilitet og effektivitet i samfunnet.»**

Hun brukte eksempler på hvordan tillit preger hverdagen, fra økonomiske transaksjoner til det politiske systemet:

- **«I mange land er det utenkelig å stole på at finansministeren ikke forsyner seg av statskassen, men i Norge har vi overført 19 000 milliarder kroner til oljefondet uten å miste nattesøvnen.»**

2. Den nordiske modellen

Clemet gikk videre til å forklare hvordan den nordiske modellen fungerer som et fundament for samfunnets stabilitet. Hun beskrev modellen som en balanse mellom frihet og likhet, offentlig og privat sektor, og individ og fellesskap:

- **«Den nordiske modellen er preget av en kapitalistisk velferdsstat med liberale og sterke demokratier, åpne markedsøkonomier, og universelle velferdsgoder.»**

Hun fremhevet tre viktige pilarer i modellen:

1. **Markedsøkonomi:** Frihet til å drive næringsvirksomhet kombinert med skattefinansierte velferdstjenester.
2. **Velferdsstat:** Universelle ytelser og skattefinansiering gir økonomisk trygghet og sosial mobilitet.
3. **Trepartssamarbeidet:** Et system som sikrer samarbeid mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og staten.

Clemet understreket at modellen krever kontinuerlige reformer for å forbli robust:

- **«Vi må tilpasse oss nye utfordringer, ellers kan modellen smuldre opp.»**

3. Globale utfordringer

Foredraget tok en vending mot verdens utfordringer og hvordan disse påvirker Norge.

Geopolitisk uro

- Clemet beskrev en verden preget av fragmentering og økt risiko for konflikt:
  - **«Globaliseringen erstattes nå av en form for deglobalisering, der land trekker seg tilbake til egne grenser. Dette skaper økt risiko for konflikter, særlig rundt Taiwan og i Europa.»**

Autokratier og demokrati

- **«Vi ser en fremvekst av illiberale demokratier, der flertallets makt ikke begrenses og mindretallets rettigheter undergraves.»**
Hun trakk frem Ungarn som et eksempel, hvor maktdeling og pressefrihet er under press.

Klimakrisen

Clemet beskrev klimautfordringene som en av de mest komplekse og splittende problemene:

- **«Tiltak som virker, som pricing av utslipp, er upopulære. Samtidig ser vi at populære tiltak, som bygging av batterifabrikker, ofte ikke har effekt.»**

4. Norge i en verden i endring

Clemet malte et bilde av de utfordringene Norge står overfor:

Velferdsstatens bærekraft

- **«Vi har verdens største offentlige sektor, men samtidig verdens nest høyeste skattenivå. Dette gir oss begrenset handlingsrom.»**
Hun pekte på behovet for reformer som kan sikre økt produktivitet og innovasjon.

Demografiske endringer

- **«Vi vil mangle arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren. Bare for å dekke behovet, må vi rekruttere 5000 nye ansatte hvert år fram til 2030, men vi klarer kun 2000.»**

Produktivitetsutfordringer

- **«Produktivitetsveksten trender mot null. Det betyr at vi ikke får mer ut av ressursene våre, noe som kan bli kritisk for å finansiere velferdsstaten.»**

5. Optimisme og fremtidstro

Til tross for de mange utfordringene avsluttet Clemet foredraget med et optimistisk budskap:

- **«Vi har høy tillit, solide institusjoner og en unik evne til å samarbeide. Dette er forutsetninger som gir oss muligheten til å møte fremtidens utfordringer.»**

Hun oppfordret til å bevare demokratiet, styrke innovasjonen i privat sektor, og fortsette å reformere offentlig sektor for å sikre bærekraftig vekst.

Diskusjon og refleksjoner

Etter foredraget var det en engasjert diskusjon blant deltakerne, der temaer som klima, arbeidsinnvandring og demokratisk utvikling ble tatt opp. Clemet svarte grundig og oppfordret til fortsatt debatt og engasjement:

- **«Vi må aldri ta demokratiet for gitt. Det dør ofte ikke med et brak, men ved små, gradvise forvittringer.»**

Takk til Kristin Clemet

Vi takker Kristin Clemet for hennes tid og innsiktsfulle foredrag. Hennes perspektiver utfordret oss til å reflektere over vår egen rolle i samfunnsutviklingen og gav oss inspirasjon til å tenke nytt om hvordan vi kan møte fremtidens utfordringer.

For mer informasjon om Civitas arbeid og innsikt i samfunnsspørsmål, besøk www.civita.no.

Med vennlig hilsen,

[Navn på klubb eller leder]